

VIẾT BÀI LÀM VĂN SỐ 5 : VĂN THUYẾT MINH

KẾT QUẢ CẦN ĐẠT

Biết vận dụng những kiến thức và kĩ năng đã học về văn bản thuyết minh để viết được một bài văn nhằm trình bày một cách cụ thể, chuẩn xác, hấp dẫn, sinh động về một sự vật hay hiện tượng.

I - HƯỚNG DẪN CHUNG

Để làm tốt bài văn này, ngoài những điều cần chú ý chung như đối với bài làm văn số 4, anh (chị) cần :

1. Chú ý rèn luyện để việc thuyết minh không chỉ đem lại những tri thức chuẩn xác, khoa học, khách quan mà còn sinh động, hấp dẫn được người đọc (người nghe).
2. Muốn thế, khi quan sát, tìm hiểu các sự vật, hiện tượng trong thực tế, cần chú ý để nắm được những nét riêng biệt, đặc sắc, có sức cuốn hút đối với người đọc (người nghe).
3. Mặt khác, cần chú ý đến các phép tu từ, các cách thức diễn đạt có thể làm cho người đọc (người nghe) có hứng thú theo dõi việc trình bày, giới thiệu sự vật (hiện tượng).

II - GỢI Ý ĐỀ BÀI

Hãy viết một bài văn thuyết minh ngắn (khoảng trên dưới 2 trang giấy) để giới thiệu về một trong các đối tượng sau :

1. Một danh lam thắng cảnh của đất nước quê hương.
2. Một loại hình ca nhạc (hay sân khấu) mà anh (chị) hằng yêu thích.
3. Một ngành thủ công mỹ nghệ (hoặc một đặc sản, một nét văn hoá ẩm thực) của địa phương mình.
4. Một lễ hội ghi lại những nét đẹp của phong tục truyền thống hoặc thể hiện khí thế sôi nổi của thời đại.

III - GỢI Ý CÁCH LÀM BÀI

Ngoài những điều cần chú ý chung như đối với bài làm văn số 4, anh (chị) cần :

1. Chú ý vận dụng tốt *phương pháp thuyết minh*, nhất là các phương pháp có khả năng tạo ra sức sống, sức cuốn hút cho việc giới thiệu, trình bày sự vật (hiện tượng).
2. Tìm được cách thức *bố cục* và *diễn đạt* sao cho nội dung thuyết minh vừa khúc chiết, mạch lạc, trong sáng, lại vừa có tính nghệ thuật.

CẢNH THIÊN NHIÊN XỨ NGHỆ

Cái đẹp của xứ Nghệ không phải ở nơi cánh đồng phì nhiêu, không phải ở trong màu mè của thổ nhuộm, trong ánh sáng và khí hậu của thời tiết. Cái đẹp của Nghệ – Tĩnh là ở nơi núi non hùng vĩ, ở nơi sông sâu, nước trong, với những cảnh vật bao la. Một dãy núi âm trầm giăng dài như một bức bình phong phía sau đất nước. Phía trước mặt, biển Đông lai láng, mênh mông. Ngoài khơi, hòn đảo Song Ngư sừng sững đứng như một toà cột đá trụ trời. Mấy con sông Lam Giang, Phố Giang, La Giang cuộn cuộn từ đại ngàn chảy xuống, tưới gội cho những cánh đồng mà cánh tay của người dân cày đã cướp đoạt với thiên nhiên, từng mảnh, từng mảnh một, mấy ngàn năm nay. Đồi bên bờ, núi non, làng mạc gieo vào dòng nước trong veo những tảng bóng êm đềm, uyển chuyển. Núi rừng xứ Nghệ có một vẻ hùng vĩ xứng đáng với cái tên người ta đã đặt cho nó từ xưa : Giăng Màn, Thiên Nhẫn, Đại Huệ, Hồng Sơn,... Khi chế độ khoa cử còn thịnh hành, cơ hồ như mỗi một làng đều nhìn thấy trong núi, lên⁽¹⁾ của mình một cái bảng, một quản bút, một cái án thư, hoặc một thanh gươm, một chiếc ấn, một con nghê vàng, một con voi trắng, một cái yên ngựa... Nhưng hòn lèn Kim Nhan về phía Tây thì quả là một danh lam thắng cảnh. Phải ngắm quả núi đá ấy vào buổi chiều, khi mặt trời đã xế xuống đầu non, thì mới “thấy rõ cả một đám hào quang y như nơi cái mũ và đầu bàn tay vàng của một pho tượng Phật”.

[...] Cho nên, nhìn phong cảnh Nghệ – Tĩnh là phải nhìn cho toàn bức : núi non, sông ngòi, làng mạc, đồng điền, cây cối,... cho đến những con đường to, nhỏ, đường đất đỏ, đường đất thó, đường đá, len lỏi từ thung lũng này đến thung lũng kia, đâu mối cùng nhau⁽²⁾ nơi bến nước, hay vắt dốc lên tận lưng đèo... Nếu người bộ hành biết nhìn, biết ngắm, thì trên các nẻo đường qua lại đó, tình cảm thiên nhiên trong cặp mắt của họ có lẽ cũng không đến nỗi thất vọng, mà còn có thể hưởng thụ được những cảm giác hùng vĩ, với cả một lực lượng quyến rũ say sưa nữa là khác ! Nhưng ai là người đầu tiên đã cất tiếng hát lên mấy câu :

*Đường vô xứ Nghệ quanh quanh,
Non non, nước nước, như tranh hoạ đồ
Ai vô xứ Nghệ thì vô... ?*

(Tuyển tập Đặng Thai Mai, tập II,
NXB Văn học, Hà Nội, 1984)

(1) *Lên* : núi có vách đá cao dựng đứng.

(2) *Đâu mối cùng nhau* : ở đây hiểu là chụm lại, hội tụ lại cùng nhau.